

Kirjastot ja näytön paikka – EBLIP luotaa tutkimukselliseen näyttöön perustuvaa kehittämistä

Tuulevi Ovaska

EBLIP6 eli kuudes kansainvälinen Evidence based library and information practice –konferenssi järjestettiin kesäkuun viimeisellä viikolla 2011 Salfordin yliopistossa (Greater Manchester) Iso-Britanniassa. Ajatus tutkimukselliseen näyttöön perustuvasta toiminnasta on tullut kirjastomaailmaan terveystieteellisten kirjastojen kautta, ja näihin lääke- ja muista terveystieteistä. Alan kuudennessa konferenssissa oli kuitenkin esitelmiiä ja osallistujia kaikilta kirjasto-sektoreilta koulukirjastoja myöten.

Kolmepäiväisen konferenssin teemana oli *Valuing knowledge and expertise*. Minulle historian-sa kuudes EBLIP -konferenssi oli vasta ensimmäinen ja hyvin antoisa kokemus lähestymistä-vasta, joka on kasvanut halusta hyödyntää paras-ta mahdollista näyttöä kirjasto- ja tietopalvelutoiminnan kehittämisessä.

Avoin yliopisto, avoimet aineistot

Keskiviikkoamun pääpuhujana Martin Hall piti yhden innostavimmista open access -esityksistä, joita olen kuullut. Aihe on aina vain tärkeä. Hall hahmotteli kokonaan avointa yliopistoa, joka rakentuisi avoimen julkaisuarkiston ympärille, jossa olisivat kaikki julkaisut, aineisto ja tiedostot.

Tiedon sulkeminen pois käytöstä ja muiden käyttäjien ulottuvilta rajoittaa innovaatioita, eikä sovellu yliopiston toiminta-ajatukseseen. Tiedon luonteeseen kuuluu, että on aineetonta, kumuloituvaa ja alati kasvavaa – olipa se hiljaista tai koodattua.

Lehtien jatkuvasti nousevia tilaushintoja Hall pitää skandaalina. Hän näkee sen myös tekijänoikeuden väärinkäyttämisenä, koska tekijänoikeuden tarkoitus on varmistaa kirjoittajan oikeudet, eikä tuottaa voittoa yrityksille. Nykyinen toimintamalli on vääristynyt, kun julkisin varoin ylläpidetyt organisaatiot tekevät palkatta työtä kerä-

täkseen voittoa yksityisille yrityksille.

Hallin ennustuksen mukaan avoimista julkaisuarkistoista tulee pian vakiovaatimus julkisen rahoituksen saamiselle, ja kustantajille jää rooli arvon lisääjinä ja lisäpalveluiden tuottajina. Avoimen julkaisuarkiston ympärille kasvaa siten avoimen oppimisen, avointen innovaatioiden ja yhteisöllisen oppimisen yliopisto, joka perustuu akateemista elämää ohjaavalle voimalle: tiedon jakamiselle tunnettuuden vastineeksi. ”We want our staff to be known. We want to be cited.”⁽¹⁾

Tutkimuksen tulokset hyödyntäjille

Hazel Hall – joka oli yhtenä pääpuhujana myös ISSOME-konferenssissa Turussa elokuussa 2011 – pohti puheenvuorossaan tutkimuksen ja käytännön suhteita ja vaikutuksia toisiinsa kysyen, muun muassa, mistä ideat tulevat ja miten ne vaikuttavat, sekä mikä on tutkimusta ja mikä selvitystyötä. Hänen mukaansa tietäntyyppiset julkaisut, kuten kirjallisuuskatsaukset ja metodologiset esitykset, saavat usein enemmän huomiota kuin käytännönläheisemmät tutkimukset.

Kuitenkin vasta tutkimuksen vaikutukset (research impact) osoittavat muutoksen suunnan.

¹ <http://issome2011.library2pointoh.fi/>

Tutkimustuloksia olisikin levitettävä mahdollisille yleisöille, jotta ne vaikuttaisivat käytännössä. Tutkimustulosten on oltava helposti löydettävissä ja saatavilla, jotta niitä voidaan soveltaa käytäntöön, ja niitä pitää räätälöidä eri kohderyhmille.

Kirjastopalvelujen kehittämistä tutkimustiedon pohjalta

Oma esitykseni oli sijoitettu yhteen ensimmäisistä rinnakkaisessioista. Session otsikkona oli *Outcomes, Impact and Value: Voices*. Minua ennen puhunut Ib Lundgren Malmön yliopistosta kertoi kirjastonsa Book a librarian –palvelusta. He ovat tutkineet, minkä vuoksi ja missä vaiheissa aika informaation kanssa tilataan tai sovitetaan, ja analysoineet aiheita. Selvityksen pohjalta he ovat kehittäneet kirjaston opetusta ja yhteistyötä yliopisto-opettajien kanssa sekä saaneet informaatiota palvelun kehittämiseksi edelleen.

Oma esitykseni käsitteli Kuopion yliopistollisessa sairaalassa järjestettyjen hoitoalan täydennyskoulutusten (Näyttöön perustuva hoitotyö eläväksi KYSissä ja Näyttöön perustuva johtaminen) tiedonhaun osuuksien suunnittelua, toteutusta ja palautetta. Minulle tarjottiin mahdollisuus kirjoittaa aiheesta syvempi artikkeli *Health Information and Libraries Journaliin*, joten en tässä syvenny siihen.

Session kolmas esitys kertoi neljän norjalaisen ja yhden tanskalaisen yliopistokirjaston yhteisprojektista, jossa selvitettiin jatko-opiskelijoiden informaatiokäyttötymistä ja –tarpeita sekä sitä, missä vaiheissa kirjaston interventioista on eniten hyötyä.

Kerro hankkeesi minuutissa, One Minute Poster Madness

Minulla oli konferenssissa myös posterit yhdessä Tarja Kvistin (yliopistotutkija, Itä-Suomen yliopisto) ja Tarja Tervo-Heikkisen (projektipäällikkö, Vetovoimainen terveyttä edistävä terveydenhuolto 2009-2011) kanssa.

Posterissa kerroimme kirjastoammattilaisen roolista Kuopion yliopistollisen sairaalan hoito-

Kuva: Tuulenti Ovaska

Posterihullulle varattu paikka

työn tutkimusneuvostossa. Posterin pääsi halutessaan esittelemään myös suullisesti niin sanotussa One Minute Poster Madness –sessiossa, johon osallistuin.

Madness-sessioissa postereiden tekijöillä on mahdollisuus 60 sekunnissa kertoa projektistaan, tutkimuksestaan, posterinsa aiheesta.

Mikrofoni vaihtuu lennossa ja säädetyn ajan kuluttua umpeen puheenjohtaja töräyttää torvea. Madnessiin osallistuminen oli jännittävä uusi kokemus, jota suosittelen kaikille, jos mahdollisuus tulee eteen. Session jälkeisen tauon aikana jokaisen madnessiin osallistuneen posterin luona oli pitkä jono.

Iltapäivällä oli vastaavanlainen *Delegate madness*, johon kuka tahansa osallistujista sai ilmoittautua minuutiksi esimerkiksi etsimään juuri oman alansa kollegoita, ilmoittamaan, mistä on kiinnostunut vaihtamaan ajatuksia muiden konferenssiosallistujien kanssa, tai muuten vain kertoamaan ajatuksiaan konferenssin teemoista. Hyvä kokemus siitä, miten paikalla olijat saadaan tehokkaasti osallistumaan.

Mittaaminen muuttaa toimintaa

Tiistain viimeinen teema oli näyttöön perustuvan toiminnan vaikutus kirjastotyöhön ja sen tekijöihin. Ensimmäinen puhuja *Stephen Town* puhui siitä, että miten kirjastoissa on viime vuosina keskitytty laatuun (*quality*), ja että on jo aika al-

Jonathan Eldredge osallistui Poster Madnessiin

kaa puhua arvosta (*value*) ja ottaa käyttöön *value scorecard*. Hänen mukaansa on tärkeää selvittää, mitä tietoa ja millaista näyttöä pitää kerätä tukemaan tulevaisuuden päätöksentekoa.

Town kehottaa pohtimaan, millaisia kirjastoja ja kirjastopalveluita tulevaisuudessa tarvitaan, ja mitä meidän pitää tietää nyt, että voimme niitä sellaisiksi kehittää. On kehitettävä keinoja mitata kirjaston arvoa, sillä mittaaminen muuttaa ja ohjaa toimintaa ja käyttäytymistä. ”Measurement changes behaviour.”(2)

Ajatuksia herätti myös Jackie Drueryn, Nancy McCormackin ja Sharon Murphyn esitys parhaista käytännöistä. Heidän mukaansa kirjastoalan tutkimuksessa paljon käytetty käsite parhaat käytännöt (*best practices*) on varsin epäselvä ja jää useimmiten määrittelemättä. Heidän analysoimistaan 88 artikkelissa vain 14:ssä käsite määriteltiin, mutta niissäkin niin vaihtelevasti, että päättyivät kysymään, onko koko sanaparista tulossa merkityksetön.

Mitä tehdään mittaamisen tuloksilla?

Mittaamisen ongelmiin syvennyttiin Pat Johnsonin esityksessä *Using evidence to inform future*

² Ellei sitten joku suomalainen osallistunut etäyhteydellä, sillä sellainenkin mahdollisuus osaan sessioista pientä maksumaa vastaan tarjottiin. Ainakin yhden norjalaisen kollegan tiedän seuranneen esityksiä omasta työhuoneestaan.

library service development and prove value in universities. Johnson pohtii kirjastotyön arvon peruskysymyksiä, kuten miten tuottaa dataa, jolla voidaan osoittaa, että kirjastot tuottavat vastinetta rahalle?

Kirjastot keräävät runsaasti tilastotietoja ja muuta dataa, mutta mitä sillä tehdään? Milloin on viimeksi mietitty, onko kerätylle tiedolle käyttöä ja toisaalta, kerätäänkö sellaista tietoa, jota tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa? Usein tilastoja ja muita tietoja kerätään vuosikymmenestä toiseen samalla tavoin mietittämättä, miten ne palvelevat nykyisiä ja tulevia tarpeita, ja onko niille kaikille enää käyttöä. Myös kerättävän datan laatuun on kiinnitettävä enemmän huomiota.

Samassa aihepiirissä liikkui myös Helen Jamieson kysymällä, miten mitataan kirjastopalveluita siten, että osoitetaan niiden merkitys ja arvo organisaatiolle ja käyttäjille? Gary Sutton ja Hannah Gray täydensivät esityksiä pohtimalla, että on vaikea selvittää, mitä ja miten mitataan laatua ja sen arvoa varten - ja mitkä ovat laatujärjestelmän vaikutukset asiakkaisiin.

Pubeissa ja jalkapallopyhätössä

Konferenssin sosiaaliseen ohjelmaan kuului vastaanotto Salfordin taidemuseossa, jossa kaupungin pormestari puolisoineen toivotti meidät tervetulleeksi. Tilaisuuden jälkeen suurehko joukko sekä vanhoja että uusia kollegoja, mukana myös alan suuria nimiä kuten eblip-pioneeri Jonathan Eldredge (3-7) päätyi vielä Manchesterin puolelle publiin. Konferenssi-illallinen keskiviikkona nautittiin Old Traffordilla eli Manchester United –jalkapallon seuran areenan vip-tiloissa. Tutustumisen ManU:n laajaan museoon ennen illallista oli joillekin elämys ja muutamille kenties koettelemus.

Torstai-iltana konferenssin jo päättyttyä oli mahdollisuus osallistua opastetulle pubikierrokselle Salfordissa. Loppujen lopuksi kierroksella piipahdettiin vain kahdessa pubissa, joten kierrosta olisi ehkä kannattanut enemmän nimitää historialliseksi kävelykierrokseksi; innokas ja

Kuva: Tuuleni Ovaska

Poster Madness -osallistajat odottavat minuutin pituista esiintymisvuoroaan

asiaansa syvällisesti perehtynyt opas perehdytti monikansallisen kuulijajoukkonsa perusteellisesti Salfordin työläiskaupungin historiaan.

Entäs Suomessa?

Konferenssissa oli noin 200 osallistujaa, joista vain kaksi Suomesta. EBLIP on pitkälti englanninkielisen, akateemisen kirjastomaailman toimintaa, kuten mm. belgialainen Ghislaine Declève on todennut (8), mutta ajatteluja toimintatavan soisi paremmin rantautuvan Suomeenkin.

Pohjoismaista aktiivisin on Ruotsi. Siellä järjestettiin edellinen, viides, EBLIP-konferenssi vuonna 2009. Tans-

kalaisten (heitäkin paikalla vain kaksi) harhaanjohtavasti nimetyn, mutta muuten kiintoisan esityksen perusteella muissa Pohjoismaissa kuin Ruotsissa ei olla sen paremmin eblip-kartalla kuin Suomessakaan. He olivat vertailleet näyttöön perustuvan kirjastotoiminnan tilannetta Tanskassa,

Kuva: Tuuleni Ovaska

Osallistujia menossa illalliselle jalkapallostadionille

Kuva: Tiina Lehti Oinas

Opastetulla kävelykierroksella

Norjassa ja Ruotsissa eli Skandinaviassa, mutta otsikoineet esityksensä niin kuin kaikki Pohjoismaat (Nordic countries) olisivat olleet mukana, vaikkei tilannetta kartoittavia kirjallisuushakua ja haastatteluja tehty lainkaan Islannissa eikä Suomessa.

Tulevaisuus on soveltamista ja vuorovaikutusta

Loppupuheenvuorossa aina innostava, kriittinen ja kaukokatseinen Eblip-guru Andrew Booth luotasi tulevaisuutta. Booth kysyi, jatkammeko tätä eteenpäin näyttöön tukeutuen (evidence supported), näytön informoimina (evidence infor-

med) tai johtamina (evidence led) vai perustuu-ko päinvastoin näyttö käytäntöön (practice based evidence)? Mihin näyttöä käytetään?

Mikä on hiljaisen tiedon rooli suhteessa tutkimustietoon? Millaista tietoa saamme ja millaista meidän pitäisi saada käyttäjiltä ja käyttäjistä? Boothin mielestä asian ydin on tiedon soveltaminen (knowledge translation) tai paremminkin tiedon vuorovaikutus (knowledge interaction). Vuorovaikutus kuvaa hänen mielestään parhaiten ”sotkuista oikeaa maailmaa” ja sisältää aidon kumppanuuden, jolle tulevaisuutta rakennetaan.

Konferenssiesitykset: <http://www.eblip6.salford.ac.uk/online.php>

Kirjallisuus

1. Hall M. Minerva's owl. A response to John Houghton and Charles Oppenheim's 'the economic implications of alternative publishing models'. Prometheus. 2010;28(1):61-71.
2. Town JS. VALUE, IMPACT, AND THE TRANSCENDENT LIBRARY: PROGRESS AND PRESSURES IN PERFORMANCE MEASUREMENT AND

- EVALUATION. Library Quarterly. 2011;81(1):111-25.
3. Eldredge JD. Evidence-based librarianship: An overview. Bull Med Libr Assoc. 2000 Oct;88(4):289-302.
 4. Eldredge JD. Evidence-based librarianship: Searching for the needed EBL evidence. Med Ref Serv Q. 2000 Fall;19(3):1-18.
 5. Eldredge JD. Evidence-based librarianship: What might we expect in the years ahead? Health Information & Libraries Journal. 2002;19(2):71.
 6. Booth A, Eldredge JD. 'And even evidence-based librarianship?' Health Info Libr J. 2003 Jun;20 Suppl 1:1-2.
 7. Eldredge JD. Inventory of research methods for librarianship and informatics. Journal of the Medical Library Association. 2004;92(1):83-90.
 8. Decleve G. EBLIP: Bridging the language barrier. Health Info Libr J. 2010 Dec;27(4):332-7.

Tietoja kirjoittajasta

*Tuulevi Ovaska, FM, palvelupäällikkö
Itä-Suomen yliopiston kirjasto, Kuopion
yliopistollisen sairaalan tieteellinen kirjasto.
email: tuulevi.ovaska@uef.fi*